

УДК 339.5:332.14(477)

*Лунак Р. Л.,
economist_555@ukr.net, ORCID ID: 0000-0002-1830-1800,
Researcher ID: I-2980-2017,
д.е.н., проф., професор кафедри економіки,
Львівський торговельно-економічний університет, м. Львів*

*Куцик В. І.,
valentynakutsyk@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-8230-9436,
к.е.н., проф., професор кафедри економіки, Львівський торговельно-економічний університет,
м. Львів*

СТРАТЕГІЧНІ ОРІЄНТИРИ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ЗМІЦНЕННЯ ЗОВНІШНЬОТОРГОВЕЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ В УМОВАХ ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ

Анотація. Зміцнення зовнішньоторговельної безпеки набуло особливого значення в умовах війни, оскільки саме зовнішньоекономічна діяльність здатна забезпечити належний рівень стабільності та інтегрованості національної економіки в глобальну систему в умовах вичерпання внутрішніх ресурсів і недостатності наявних резервів для повноцінного захисту та ведення активних воєнних операцій. У статті наголошено на критичних змінах в економіці України з початку війни, що потребує від органів влади різних рівнів впровадження нових підходів до управління національним господарством. Війна змусила перебудувати національну економіку, що особливо відчутно позначилося на регіональному рівні. В умовах війни та повоєнного відновлення особливо важливим стало зміцнення зовнішньоторговельної безпеки, яку заведено розглядати як ключовий аспект забезпечення стабільності економіки та її відновлення. Підкреслено, що регіональний рівень виступає ключовою ланкою в системі забезпечення економічної стійкості країни, адже саме регіони здатні оперативно реагувати на виклики, зберігати та активізувати експортний потенціал. Відповідно, державна політика зміцнення зовнішньоторговельної безпеки має стати основою для формування економічно стійких регіонів, здатних протистояти викликам і створювати умови для повоєнного відновлення. Сформульовано рекомендації щодо розроблення та реалізації державної політики зміцнення зовнішньоторговельної безпеки регіонів з метою забезпечення стабільного розвитку зовнішньої торгівлі України. На основі відповідних аргументів до базових стратегічних орієнтирів державної політики зміцнення зовнішньоторговельної безпеки регіонів в Україні віднесено такі напрями, як диверсифікація ринків та товарних груп, зростання експортного потенціалу, зменшення імпортозалежності, модернізація логістично-транспортної інфраструктури, удосконалення митного контролю та регулювання, фінансово-інвестиційна підтримка зовнішньої торгівлі, розвиток міжнародного співробітництва та партнерства. Запропоновано конкретні рекомендації щодо практичного впровадження цих орієнтирів з урахуванням особливостей розвитку регіональної економіки та необхідності створення умов для повоєнного відновлення.

Ключові слова: зовнішньоторговельна безпека регіону, регіональна економіка, зовнішньоекономічна діяльність, війна, повоєнне відновлення, зовнішні ринки, зовнішня торгівля, державна політика, стратегічні орієнтири.

*Lupak R. L.,
economist_555@ukr.net, ORCID ID: 0000-0002-1830-1800,
Researcher ID: I-2980-2017,
Doctor of Economics, Professor, Professor of the Department of Economics, Lviv University of Trade and Economics, Lviv*

*Kutsyk V. I.,
valentynakutsyk@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-8230-9436
Ph.D, Professor, Professor of the Department of Economics, Lviv University of Trade and Economics, Lviv*

STRATEGIC GUIDELINES OF THE STATE POLICY OF STRENGTHENING THE FOREIGN TRADE SECURITY OF THE REGIONS OF UKRAINE IN THE CONDITIONS OF POST-WAR RECOVERY

Abstract. Strengthening foreign trade security has become particularly important in times of war, since it is foreign economic activity that is able to ensure the proper level of stability and integration of the national economy into the global system in conditions of exhaustion of internal resources and insufficiency of available reserves for full-fledged protection and conducting active military operations. The article emphasizes the critical changes in the economy of Ukraine since the beginning of the war, which requires the authorities of different levels to implement new approaches to managing the national economy. The war forced the reconstruction of the national economy, which was especially noticeable at the regional level. In the conditions of war and post-war recovery, strengthening foreign trade security became especially important, which is considered a key aspect of ensuring economic stability and its recovery. It is emphasized that the regional level is a key link in the system of ensuring the country's economic stability, because it is the regions that are able to respond promptly to challenges, preserve and activate export potential. Accordingly, the state policy of strengthening foreign trade security should become the basis for the formation of economically stable regions that are able to withstand challenges and create conditions for post-war recovery. Recommendations are formulated for the development and implementation of the state policy of strengthening foreign trade security of regions in order to ensure the stable development of Ukraine's foreign trade. Based on relevant arguments, the basic strategic guidelines of the state policy of strengthening the foreign trade security of regions in Ukraine include such areas as diversification of markets and commodity groups, growth of export potential, reduction of import dependence, modernization of logistics and transport infrastructure, improvement of customs control and regulation, financial and investment support for foreign trade, development of international cooperation and partnership. Specific recommendations are proposed for the practical implementation of these guidelines, taking into account the peculiarities of the development of the regional economy and the need to create conditions for post-war recovery.

Keywords: foreign trade security of the region, regional economy, foreign economic activity, war, post-war recovery, foreign markets, foreign trade, state policy, strategic guidelines.

JEL Classification: F1, O1, R5

DOI: <https://doi.org/10.32782/2522-1205-2025-82-01>

Постановка проблеми. Війна спричинила повне переформатування економіки України з непередбачуваним впливом багатьох чинників, до якого довелося оперативного адаптуватися, переосмислювати наявні підходи до управління національним господарством і шукати нові, більш гнучкі та адаптивні механізми стабільного функціонування. Руйнування інфраструктури, порушення логістичних ланцюгів, вимушене переміщення виробничих потужностей і трудових ресурсів, а також низка інших деструктивних тенденцій – усе це створило безпрецедентні виклики для українського бізнесу та системи державного управління. Україна була змушена переглянути пріоритети економічної політики, балансувати між нагальними потребами оборонного сектору, соціальної підтримки населення та забезпеченням базової життєдіяльності економіки.

Зміцнення зовнішньоторговельної безпеки набуло особливого значення в умовах війни, оскільки саме зовнішньоекономічна діяльність здатна забезпечити належний рівень стабільності та інтегрованості національної економіки в глобальну систему в умовах вичерпання внутрішніх ресурсів і недостатності наявних резервів для повноцінного захисту та ведення активних воєнних операцій. Зовнішньоекономічна діяльність перетворюється на інструмент стратегічного розвитку й повоєнного відновлення економіки країни.

Основний акцент державної політики зміцнення зовнішньоекономічної безпеки у воєнний та повоєнний періоди має бути зроблений на стабілізації регіональної економіки, яка є базовим елементом національної економічної системи. Саме регіональна економіка спроможна найкраще створити необхідні умови для реалізації локальних ініціатив, завдяки яким можливо повноцінно підтримати стійкість соціально-економічного середовища на місцях і забезпечити збереження виробничого потенціалу для нарощування зовнішньоекономічної діяльності. Відтак системна державна підтримка регіонального рівня через чітко вибудовану політику зміцнення зовнішньоекономічної безпеки має значний потенціал, щоб сформувати економічно стійкі території, які дозволять не лише ефективно протистояти сучасним викликам, а й створити основу для сталого розвитку та повоєнного відновлення країни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Війна спричинила повне переформатування економіки України, змусивши державу адаптуватися до нових реалій і перебудовувати всі ключові галузі національного господарства. Особливо суттєві зміни відбулися на регіональному рівні, адже кожна область зазнала різного впливу залежно від близькості до зони бойових дій, рівня руйнування інфраструктури, втрат людського капіталу та змін у логістичних зв'язках. Одним із критичних аспектів

економічної стійкості регіонів стала зовнішньоторговельна безпека, яка визначає їх здатність підтримувати експортно-імпортні операції, адаптуватися до змін міжнародного економічного середовища та забезпечувати стабільні міжнародні торговельні зв'язки в умовах воєнного часу. Цей висновок можна зробити, спираючись на дослідження та публікації таких науковців, як О. Булатова [9, с. 292-304], Т. Васильців [1, с. 32-51], М. Вірт [11, с. 346-361], І. Власенко [2], В. Волошин [1, с. 32-51], Г. Гайдай [6, с. 232-245], О. Грибінченко [3, с. 149-155], І. Джадан [10, с. 17-37], О. Іляш [10, с. 17-37], О. Карпенко [4, с. 48-56], О. Качан [11, с. 346-361], М. Ковальова [7, с. 4-17], Р. Колищенко [10, с. 17-37], Н. Коцера [2], П. Куцик [11, с. 346-361], В. Лебедченко [6, с. 232-245], М. Лизун [5, с. 148-161], І. Ліщинський [5, с. 148-161], Н. Марей [5, с. 148-161], М. Матвеев [12], Т. Мельник [7, с. 4-17], В. Патійчук [8, с. 119-133], А. Солоненко [2], І. Чентуков [9, с. 292-304], Ю. Чентуков [9, с. 292-304], Р. Щупаківський [11, с. 346-361], Р. Ян [12] та ін.

Хоча сформувався науково-прикладний базис для розроблення та реалізації державної політики зміцнення зовнішньоторговельної безпеки регіонів України, необхідність підтримання стабільного функціонування економіки та забезпечення повоєнного відновлення висуває нові вимоги до стратегічного планування та економічного регулювання. В умовах геополітичних викликів і трансформацій глобальних торговельних відносин зростає потреба в адаптації регіональної економіки до нових реалій міжнародної співпраці, посиленні інституційної спроможності та формуванні передумов, що сприятимуть ефективному відновленню в повоєнний період.

Постановка завдання. Метою статті є наукове обґрунтування стратегічних орієнтирів державної політики зміцнення зовнішньоторговельної безпеки регіонів України в умовах повоєнного відновлення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Для зміцнення зовнішньоторговельної безпеки регіонів важливо враховувати значну кількість тенденцій, вплив яких в умовах війни став набагато більш непередбачуваним. У зв'язку з цим для ефективної адаптації до таких змін у державі повинна бути розроблена та активно реалізовувана стратегічна політика, що передбачає численні сценарії забезпечення стабільного функціонування як регіональної, так і національної економіки.

Війна ускладнює достовірне прогнозування стану зовнішньоторговельної безпеки регіонів,

оскільки динаміка бойових дій, значні масштаби руйнування інфраструктури та багато інших критичних втрат поряд із коливаннями зовнішньої кон'юнктури є надто непередбачуваними. У цих умовах завдання стратегічного управління регіональною економікою полягає в розробці гнучких, адаптивних підходів, які здатні оперативного реагувати на зміни глобального середовища, передбачати ризики та створювати умови для збереження експортного потенціалу, диверсифікації зовнішньоторговельних зв'язків і залучення нових іноземних партнерств під час повоєнного відновлення. Водночас стратегічні орієнтири повинні бути проактивними, орієнтованими на зміцнення основних складових зовнішньоторговельної безпеки регіонів, зокрема розвитку інституційної спроможності громад, підтримки локального інноваційного підприємництва та реалізації інших змін, щоб створити умови для участі в глобальних ланцюгах доданої вартості навіть за умов обмеженого доступу до традиційних зовнішніх ринків, формуючи таким чином достатній потенціал для повоєнного відновлення.

На основі таких припущень у табл. 1 узагальнено стратегічні орієнтири державної політики зміцнення зовнішньоторговельної безпеки регіонів України в умовах повоєнного відновлення.

Так, одним із базових стратегічних орієнтирів державної політики зміцнення зовнішньоекономічної безпеки регіонів в Україні слід розглядати диверсифікацію ринків та товарних груп, оскільки це дозволяє зменшити залежність від окремих зовнішніх економічних партнерів і забезпечити більшу стійкість регіональних економік до зовнішніх шоків та ризиків. При виконанні такого завдання необхідно враховувати спеціалізацію регіонів при нарощуванні експортного потенціалу пріоритетних галузей економіки, необхідність державної підтримки виходу місцевих підприємств на перспективні та нішеві зовнішні ринки, практику стимулювання розвитку локального виробництва з високою доданою вартістю. В аспектах повоєнного відновлення увага органів центральної та регіональної влади має бути зосереджена на формуванні сталого та конкурентоспроможного іміджу регіонального виробництва на міжнародному рівні, переорієнтації регіонів на нові зовнішні ринки та встановленні стратегічних партнерств у пріоритетних сферах співпраці.

Стратегічні орієнтири державної політики зміцнення зовнішньоторговельної безпеки регіонів України в умовах повоєнного відновлення

Стратегічні орієнтири зміцнення зовнішньоторговельної безпеки		
Базисні стратегічні орієнтири	Регіональні особливості	Аспекти повоєнного відновлення
Диверсифікація ринків та товарних груп	- врахування спеціалізації регіонів при нарощуванні експортного потенціалу пріоритетних галузей економіки; - підтримка виходу місцевих підприємств на перспективні та нішеві зовнішні ринки; - стимулювання розвитку локального експортоорієнтованого виробництва з високою доданою вартістю.	- формування сталого та конкурентоспроможного іміджу регіонального виробництва на міжнародному рівні; - переорієнтація регіонів на нові зовнішні ринки та встановлення стратегічних партнерств у пріоритетних сферах зовнішньоторговельної співпраці.
Зростання експортного потенціалу	- створення регіональних кластерів інноваційного та високотехнологічного спрямування; - розширення масштабів діяльності експортних індустріальних парків; - розвиток регіональних науково-виробничих центрів та підтримка їх інтеграції у глобальні ланцюги доданої вартості.	- активне впровадження сучасних інновацій та технологій; - прискорений перехід до виробництва продукції з високою доданою вартістю; - масштабна модернізація техніко-технологічної бази підприємницького сектору.
Зменшення імпортозалежності	- зміцнення економічної самодостатності регіонів для ефективного заміщення імпорту; - стимулювання розвитку критично важливих виробництв у регіонах з високим експортним потенціалом; - створення міжрегіональних виробничих і логістичних ланцюгів для оптимізації процесів заміщення імпорту.	- відновлення зруйнованих підприємств та створення нових виробничих потужностей з урахуванням місцевих можливостей; - розробка та впровадження комплексних державних програм імпортозаміщення з наданням підтримки бізнесу на всіх етапах їх реалізації.
Модернізація логістично-транспортної інфраструктури	- розвиток логістичних вузлів та транспортної інфраструктури в прикордонних регіонах; - інтеграція регіональної інфраструктури з європейськими транспортними та логістичними мережами.	- відбудова та модернізація критично важливих об'єктів транспортної інфраструктури; - створення мультимодальних логістичних хабів; - реалізація масштабних інфраструктурних проєктів у співпраці з міжнародними партнерами.
Удосконалення митного контролю та регулювання	- оптимізація процесів митного контролю та підтримка регіональних митниць у впровадженні інноваційних рішень; - створення на регіональному рівні системи "єдиного вікна" для спрощення та підвищення ефективності митного обслуговування експортерів і імпортерів.	- відновлення повноцінної роботи митниць з урахуванням сучасних викликів та потреб; - цифровізація процедур митного контролю; - інтеграція національної митної системи з європейськими стандартами.
Фінансово-інвестиційна підтримка зовнішньої торгівлі	- удосконалення регіональних інструментів підтримки експортерів; - створення центрів залучення інвестицій у регіонах.	- пріоритетне інвестування у стратегічні проєкти експортоорієнтованого виробництва; - стимулювання інвесторів до відновлення та модернізації критично важливих підприємств.
Розвиток міжнародних співробітництва та партнерства	- формування транскордонних і міжрегіональних партнерств; - активізація участі у європейських регіональних програмах.	- залучення допомоги міжнародних організацій для реалізації проєктів відбудови та розвитку регіональної економіки; - посилення державної підтримки інтеграційних ініціатив та розширення міжрегіональної співпраці.

Іншим стратегічним орієнтиром державної політики зміцнення зовнішньоекономічної безпеки регіонів в Україні має бути зростання експортного потенціалу. Вирішення цього завдання потребує комплексного підходу, що включає створення регіональних кластерів інноваційного та високо-технологічного спрямування, розширення масштабів діяльності експортних індустріальних парків, розвиток регіональних науково-виробничих центрів та підтримку їх інтеграції в глобальні ланцюги доданої вартості. В контексті безпосередньо повоєнного відновлення ключове значення має активне впровадження сучасних виробничих технологій, прискорений перехід до виробництва продукції з високою доданою вартістю, масштабна модернізація техніко-технологічної бази підприємницького сектору.

Доречно відзначити вагоме значення при зміцненні зовнішньоторговельної безпеки регіонів в Україні державної політики зменшення імпортозалежності. Світовий досвід підтверджує, що зменшення імпортозалежності сприяє не тільки збереженню економічної незалежності та стабільності, а й підвищенню конкурентоспроможності місцевих підприємств, створенню нових виробничих потужностей та розвитку внутрішнього ринку. Так, для ефективного заміщення імпорту важливо стимулювати розвиток критично важливих виробництв у регіонах з високим експортним потенціалом, створювати міжрегіональні виробничі та логістичні ланцюги. На етапі повоєнного відновлення необхідно перейти до вирішення завдань із відновлення зруйнованих підприємств і створення нових виробничих потужностей з урахуванням місцевих можливостей. Крім того, потрібно розробити та впровадити комплексні державні програми імпортозаміщення, що надають підтримку бізнесу на всіх етапах їх реалізації.

Важливо органам влади забезпечити розвиток ключових елементів інфраструктури для зміцнення зовнішньоторговельної безпеки, що включає в себе розвиток логістичних вузлів та транспортної інфраструктури в прикордонних регіонах, інтеграцію регіональної інфраструктури з європейськими транспортними та логістичними мережами. Такі завдання обумовлені необхідністю інтеграції української економіки в міжнародну торгівлю та забезпечення повноцінної модернізації логістично-транспортної інфраструктури. Натомість подальше зміцнення зовнішньоторговельної безпеки регіонів в Україні в періоді повоєнного відновлення слід пов'язати з відбудовою та модернізацією критично важливих транспортних об'єктів, створенням мультимодальних логістичних хабів, реалізацією масштабних інфраструктурних проєктів у співпраці з міжнародними партнерами.

Доречно наголосити на необхідності удосконалення митного контролю та регулювання в контексті розширення масштабів зовнішньої торгівлі та зміцнення зовнішньоторговельної безпеки регіонів України. Зокрема, від органів центральної та регіональної влади вимагається здійснити оптимізацію процесів митного контролю, посилити

підтримку регіональних митниць у впровадженні інноваційних рішень, створити на регіональному рівні систему "єдиного вікна" для спрощення та підвищення ефективності митного обслуговування експортерів і імпортерів. Такі зміни сприятимуть зменшенню адміністративних бар'єрів для бізнесу, скороченню часу на оформлення митних процедур та зменшенню витрат на транспортування товарів, що є важливими для підвищення конкурентоспроможності українських підприємств на зовнішніх ринках.

В умовах повоєнного відновлення необхідно удосконалити роботу митниць з урахуванням сучасних викликів та потреб, здійснити цифровізацію процедур митного контролю. Йдеться про автоматизацію всіх етапів митного процесу, впровадження електронних декларацій та перевірок з метою забезпечення прозорості та зниження корупційних ризиків, підвищення швидкості обробки вантажів і зменшення впливу людського фактору на проходження митних процедур. Також важливим кроком є інтеграція національної митної системи з європейськими стандартами, у результаті чого можна очікувати полегшення торгівлі з країнами Європи, зниження бар'єрів для українських експортерів та імпортерів, покращення прозорості та передбачуваності вітчизняного митного регулювання.

Відомо, що фінансово-інвестиційна підтримка зовнішньої торгівлі є ключовим елементом для відновлення економіки регіонів. Про ефективність такої підтримки можна стверджувати з огляду на темпи удосконалення регіональних інструментів підтримки експортерів та створення центрів залучення інвестицій на регіональному рівні. Зокрема, впровадження інструментів підтримки, таких як субсидії, податкові пільги, фінансування інноваційних проєктів або надання кредитних гарантій, сприяє зниженню фінансових ризиків для місцевих експортерів та створює стимули для розширення їхньої зовнішньоекономічної діяльності. Натомість центри залучення інвестицій можуть стати ключовими точками зв'язку місцевих виробників з потенційними міжнародними інвесторами, що дозволить отримати необхідні фінансові ресурси для модернізації виробництва, вдосконалення техніко-технологічної бази та виходу на нові зовнішні ринки.

На етапі повоєнного відновлення важливим напрямом державної політики зовнішньоторговельної безпеки регіонів України слід розглядати впровадження пріоритетного інвестування у стратегічні проєкти експортоорієнтованого виробництва. Такі проєкти повинні передбачати відновлення та розвиток ринкової інфраструктури прикордонних регіонів, технологічних потужностей бізнесу з значним потенціалом для виходу на зовнішні ринки. Також органам влади різних рівнів необхідно стимулювати інвесторів до відновлення та модернізації критично важливих підприємств, що забезпечують конкурентоспроможність та стабільність регіональної економіки. Одним з ефективних способів забезпечити належні умови для інвестицій є створення спеціальних економічних зон або кластерів, які надають інвесторам

різноманітні податкові пільги, спрощені процедури для ведення бізнесу та інші стимули для зменшення фінансових та адміністративних бар'єрів.

До стратегічних орієнтирів державної політики зміцнення зовнішньоторговельної безпеки регіонів України слід віднести розвиток міжнародного співробітництва та партнерства. При цьому таке співробітництво має охоплювати не лише економічні аспекти, а й інтеграцію у міжнародні торговельні, логістичні, інвестиційні та інші мережі. Вважаємо, що в системі державного регулювання зовнішньої торгівлі доцільно передбачити формування транскордонних і міжрегіональних партнерств, які сприяють налагодженню ефективних зв'язків і взаємодії між різними регіонами та країнами. Такі партнерства можуть включати різноманітні форми співпраці, починаючи від обміну технологіями та інноваціями до спільних інфраструктурних проєктів та розвитку бізнесу на рівні малих і середніх підприємств.

Водночас на шляху повоєнного відновлення важливим є залучення допомоги міжнародних організацій для реалізації проєктів розвитку регіональної економіки. Залучення допомоги міжнародних організацій не лише надає фінансові ресурси, а й дозволяє скористатися передовим досвідом та експертизою в сфері економічного відновлення, управління проєктами, впровадження інноваційних технологій і рішень для сталого розвитку регіонів. Поряд з тим, необхідно посилювати державну підтримку інтеграційних ініціатив та розвитку міжрегіональної співпраці, щоб забезпечити більш тісну взаємодію між різними рівнями державного управління та міжнародними партнерами.

Висновки і перспективи подальших досліджень у даному напрямі. Війна значно ускладнила зовнішньоторговельні зв'язки України, що потребує розробки нових гнучких та адаптивних стратегій для їх відновлення і подальшого розширення. Для регіональної економіки це означає необхідність переформатування традиційних моделей розвитку та впровадження інноваційних підходів до зміцнення зовнішньоторговельної безпеки.

У контексті повоєнної відбудови непередбачуваність впливу глобальних тенденцій лише посилюється, і органами влади на різних рівнях має бути сформований комплексний підхід, що передбачає зміцнення зовнішньоторговельної безпеки регіонів. Відповідно, до базисних стратегічних орієнтирів державної політики зміцнення зовнішньоторговельної безпеки регіонів в Україні доцільно відносити такі, як (1) диверсифікація ринків та товарних груп, (2) зростання експортного потенціалу, (3) зменшення імпортозалежності, (4) модернізація логістично-транспортної інфраструктури, (5) удосконалення митного контролю та регулювання, (6) фінансово-інвестиційна підтримка зовнішньої торгівлі, (7) розвиток міжнародного співробітництва та партнерства.

Подальші дослідження доцільно зосередити на визначенні ефективних механізмів зміцнення зовнішньоторговельної безпеки регіонів України з урахуванням нових економічних реалій та глобальних

викликів. Враховуючи стратегічні завдання розвитку національної економіки, особлива увага має бути приділена формуванню адаптивних моделей для різних типів регіонів, що сприятимуть їх стабільному зростанню експортних потужностей та зниженню ризиків, пов'язаних із зовнішньоекономічною діяльністю.

ЛІТЕРАТУРА

1. Васильців Т. Г., Лупак Р. Л., Волошин В. І. Стратегічні імперативи державної політики протидії гібридним загрозам і забезпечення економічної безпеки України. *Економіка України*. 2021. Вип. 2. С. 32-51.
2. Власенко І., Коцербуба Н., Солоненко А. Стан та перспективи зовнішньоторговельної діяльності України в умовах війни. *Економіка і організація управління*. 2024. № 4(56). URL: <https://jeou.donnu.edu.ua/article/view/16964>.
3. Грибіненко О. М. Розвиток інституційного середовища міжнародної економічної безпеки в сучасних умовах. *Економічний простір*. 2020. № 154. С. 149-155.
4. Карпенко О. І. Глобалізація 4.0: міжнародна торгівля та національна безпека. *Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Економіка*. 2020. Вип. 19. С. 48-56.
5. Ліщинський І., Лизун М. Концептуальні візії регіональної та глобальної безпеки. *Вісник Тернопільського національного економічного університету*. 2020. № 2. С. 148-161.
6. Матвеев М. Е., Лебедченко В. В., Гайдай Г. Г. Регулювання ЗЕД в умовах війни. *Наукові перспективи*. 2022. № 5. С. 232-245.
7. Мельник Т., Ковальова М. Зовнішня торгівля України у контексті процедури спільного транзиту. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2023. № 5. С. 4-17.
8. Патійчук В. Регіональні аспекти сучасних міжнароднобезпечових проблем. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. 2018. № 10(383). С. 119-133.
9. Bulatova O., Chentukov Yu., Chentukov I. Integration Processes and Global Region. *Journal of European Economy*. 2018. Vol. 17. № 3. P. 292-304.
10. Ilyash O., Lupak R., Dzhadan I., Kolishenko R. Assessing structural components of investment and innovation provision of economic security in the basic types of economic activity. *Journal of Economy Culture and Society*. 2021. Issue 63. P. 17-37.
11. Kutsyk P., Lupak R., Shchupakivskyi R., Kachan O., Virt M. Conceptual principles of coordination of sectoral structural changes with the need to ensure the competitiveness of the economy in the conditions of digital transformations. *Financial and credit activity problems of theory and practice*. 2024. № 2(55). P. 346-361.
12. Mareš N., Yann R. Global Regionalization Processes and (Macro)Regional Integration. In *Favor of Generalization in Geography*. *Belgeo*. 2020. № 4. URL: <https://journals.openedition.org/belgeo/43433#quotation>.

REFERENCES

1. Vasylytsiv, T. H. Lupak, R. L. And Voloshyn, V. I. (2021), Stratehichni imperatyvy derzhavnoi polityky protydyi hibrydnym zahrozam i zabezpechennia ekonomichnoi bezpeky Ukrainy, *Ekonomika Ukrainy*, vyp. 2, s. 32-51.
2. Vlasenko I., Kotseruba N. And Solonenko A. (2024), Stan ta perspektyvy zovnishnotorhovelnoi diialnosti Ukrainy v umovakh viiny, *Ekonomika i orhanizatsiia upravlinnia*, № 4(56), available at: <https://jeou.donnu.edu.ua/article/view/16964>.
3. Grybinenko, O. M. (2020), Rozvytok instytutsiinoho seredovyshcha mizhnarodnoi ekonomichnoi bezpeky v suchasnykh umovakh, *Ekonomichnyi prostir*, № 154, s. 149-155.
4. Karpenko, O. I. (2020), Hlobalizatsiia 4.0: mizhnarodna torhivlia ta natsionalna bezpeka, *Visnyk Mariupolskoho derzhavnoho universytetu. Seriia: Ekonomika*, vyp. 19, s. 48-56.
5. Lishchynskiy I. And Lyzun M. (2020), Kontseptualni viziï rehionalnoi ta hlobalnoi bezpeky, *Visnyk Ternopilskoho natsionalnoho ekonomichnoho universytetu*, № 2, s. 148-161.
6. Matvieiev, M. E. Lebedchenko, V. V. And Haidai, H. H. (2022), Rehuluvannia ZED v umovakh viiny, *Naukovi perspektyvy*, № 5, s. 232-245.
7. Melnyk T. And Kovaliova M. (2023), Zovnishnia torhivlia Ukrainy u konteksti protsedury spilnoho tranzytu, *Zovnishnia torhivlia: ekonomika, finansy, pravo*, № 5, s. 4-17.
8. Patiichuk V. (2018), Rehionalni aspekty suchasnykh mizhnarodnobepekovykh problem, *Naukovyi visnyk Skhidnoievropeiskoho natsionalnoho universytetu imeni Lesi Ukrainky*, № 10(383), s. 119-133.
9. Bulatova O., Chentukov Yu. And Chentukov I. (2018), Integration Processes and Global Region, *Journal of European Economy*, vol. 17, no. 3, pp. 292-304.
10. Ilyash O., Lupak R., Dzhadan I. And Kolishenko R. (2021), Assessing structural components of investment and innovation provision of economic security in the basic types of economic activity, *Journal of Economy Culture and Society*, issue 63, pp. 17-37.
11. Kutsyk P., Lupak R., Shchupakivskiy R., Kachan O. And Virt M. (2024), Conceptual principles of coordination of sectoral structural changes with the need to ensure the competitiveness of the economy in the conditions of digital transformations, *Financial and credit activity problems of theory and practice*, no. 2(55), pp. 346-361.
12. Mareï N. And Yann R. (2020), Global Regionalization Processes and (Macro)Regional Integration. In Favor of Generalization in Geography, *Belgeo*, no. 4, available at: <https://journals.openedition.org/belgeo/43433#quotation>.

Стаття надійшла до редакції 25 березня 2025 року